

CZ. 2

NOWY SPOSÓB NAUKI

SETKI ZDAŃ

PRZYSTĘPNE OBJAŚNIENIA

PORTUGALSKI

W TŁUMACZENIACH

Praktyczny kurs językowy

Ty tłumaczysz,
my tłumaczymy Tobie!



PRZEMYSŁAW
DĘBOWIAK



+ KURS MP3
DO POBRANIA

GRAMATYKA

ŚREDNIO ZAAWANSOWANY (B1-B2)

Preston Publishing

Korekta i konsultacje: Ana Wąs-Martins (Uniwersytet Jagielloński)
Carlos Mascarenhas Romualdo (Uniwersytet Warszawski)

Korekta polonistyczna: Urszula Dobrowolska

Redaktor prowadzący: Urszula Dobrowolska

Lektor: Carlos Mascarenhas Romualdo

Opracowanie graficzne: EFRA

Ilustracja na okładce: Jolanta Kozłowska

Realizacja nagrań: Folia Soundstudio

Preston Publishing

www.prestonpublishing.pl

Wydanie I, Warszawa 2019

Wydawca: Preston School & Publishing
ul. Kolejowa 15/17, 01-217 Warszawa
e-mail: biuro@prestonpublishing.pl
www.prestonpublishing.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Rozpowszechnianie i kopiowanie całości lub części niniejszej publikacji jest zabronione bez pisemnej zgody wydawcy. Zabrania się jej publicznego udostępniania w internecie oraz odsprzedaży.

Autor oraz wydawnictwo Preston Publishing dołożyli wszelkich starań, by informacje zawarte w tej publikacji były przedstawione starannie i rzetelnie. Jeśli zauważysz miejsce wymagające erraty lub zechcesz przekazać nam swoje sugestie dotyczące publikacji, napisz do nas na biuro@prestonpublishing.pl.

Design, Concept & Layout Copyright © 2013-2019 Preston School & Publishing
Copyright © 2019 Preston School & Publishing

Índice

	Od autora.....	5
	Wymowa.....	8
Unidade 1	Revisão: flexão nominal	12
	Powtórka: fleksja imienna	
Unidade 2	Revisão: flexão verbal. Verbos terminados em -ear e -iar	16
	Powtórka: fleksja czasownika. Czasowniki zakończone na -ear i -iar	
Unidade 3	Perífrases verbais	20
	Peryfrazy czasownikowe	
Unidade 4	Formas impessoais com se	24
	Formy bezosobowe z zaimkiem se	
Unidade 5	Pretérito Perfeito Simples. Verbos regulares (-ar)	28
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki regularne (-ar)	
Unidade 6	Pretérito Perfeito Simples. Verbos regulares (-er e -ir)	32
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki regularne (-er i -ir)	
Unidade 7	Pretérito Perfeito Simples. Verbos irregulares (1)	36
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki nieregularne (1)	
Unidade 8	Pretérito Perfeito Simples. Verbos irregulares (2)	40
	Czas przeszły dokonany. Czasowniki nieregularne (2)	
Unidade 9	Pretérito Imperfeito do Indicativo. Verbos regulares	44
	Czas przeszły niedokonany. Czasowniki regularne	
Unidade 10	Pretérito Imperfeito do Indicativo. Verbos irregulares	48
	Czas przeszły niedokonany. Czasowniki nieregularne	
Unidade 11	Emprego do Pretérito Imperfeito do Indicativo	52
	Użycie czasu przeszłego niedokonanego	
Unidade 12	Pretérito Perfeito Simples vs. Imperfeito	56
	Czas przeszły dokonany vs. niedokonany	
Unidade 13	Futuro do Indicativo	60
	Czas przyszły	
Unidade 14	Condicional Presente	64
	Tryb przypuszczający	
Unidade 15	Pronomes relativos	68
	Zaimki względne	
Unidade 16	Gerúndio	72
	Gerúndio	
Unidade 17	Infinitivo pessoal (1)	76
	Bezokolicznik odmienny (1)	

Unidade 18	Infinitivo pessoal (2)	80
	Bezokolicznik odmienny (2)	
Unidade 19	Pretérito Mais-Que-Perfeito Composto do Indicativo	84
	Czas zaprzeszyły złożony	
Unidade 20	Pretérito Perfeito Composto do Indicativo	88
	Czas przeszły złożony	
Unidade 21	Discurso indireto (1)	92
	Mowa zależna (1)	
Unidade 22	Discurso indireto (2)	96
	Mowa zależna (2)	
Unidade 23	Voz passiva de ação	100
	Strona bierna: czynności	
Unidade 24	Voz passiva de estado	104
	Strona bierna: stany	
Unidade 25	Verbos derivados de <i>fazer, pedir, dizer e ver</i>	108
	Czasowniki pochodne od <i>fazer, pedir, dizer i ver</i>	
Unidade 26	Verbos derivados de <i>pôr, ter, vir e querer</i>	112
	Czasowniki pochodne od <i>pôr, ter, vir i querer</i>	
Unidade 27	Verbos <i>dar, ficar, passar</i> seguidos de preposição	116
	Czasowniki <i>dar, ficar, passar</i> z przyimkami	
Unidade 28	Verbos com preposições <i>de e em</i>	120
	Czasowniki z przyimkami <i>de i em</i>	
Unidade 29	Verbos com preposições <i>a, por, com e para</i>	124
	Czasowniki z przyimkami <i>a, por, com i para</i>	
Unidade 30	Orações proporcionais	128
	Zdania okolicznikowe stopnia i miary	
Unidade 31	Formação de palavras por sufixação (1)	132
	Słowotwórstwo: przyrostki (1)	
Unidade 32	Formação de palavras por sufixação (2)	136
	Słowotwórstwo: przyrostki (2)	
Unidade 33	Formação de palavras por prefixação	140
	Słowotwórstwo: przedrostki	
Unidade 34	Formação de palavras compostas	144
	Słowotwórstwo: wyrazy złożone	
Unidade 35	Expressões	148
	Wyrażenia	
Unidade 36	Revisão	152
	Powtórka	

Od autora

Drogi Czytelniku,

książka, którą masz przed sobą, to druga część serii *Portugalski w tłumaczeniach. Gramatyka*, cyklu podręczników do nauki języka portugalskiego w wersji europejskiej. Tej odmiany portugalszczyzny używa się przede wszystkim w Portugalii; jest ona jednak także językiem urzędowym kilku innych krajów – byłych portugalskich kolonii, m.in. Republiki Zielonego Przylądka, Angoli, Mozambiku, Wysp Świętego Tomasza i Książęcej czy Timoru Wschodniego. W Brazylii używa się innej odmiany języka portugalskiego, co jednak nie znaczy, że nie będziesz w stanie jej zrozumieć po ukończeniu niniejszego kursu.

Nasz podręcznik to doskonałe narzędzie, umożliwiające opanowanie średnio zaawansowanych zagadnień gramatyki języka portugalskiego. Znaczna część książki obejmuje tematy związane z odmianą czasowników w różnych czasach (przeszłym dokonanym i niedokonanym, zaprzyszłym czy przyszłym), trybach (przypuszczającym) i stronach (czynnej i biernej). Omawiane są również ich relacje z różnymi przyimkami, formy *gerúndio* i tzw. bezokolicznika odmiennego, mowa zależna i niezależna. Pośród wielu innych poruszanych zagadnień znaleźć można również wprowadzenie do portugalskiego słowotwórstwa. Pomimo nacisku położonego na gramatykę, zrealizowanie niniejszego kursu – uzupełnione o własną pracę ukierunkowaną na poszerzanie słownictwa – umożliwi Ci nauczanie się języka portugalskiego na poziomie B1/B2, czyli w stopniu wystarczającym, by z powodzeniem płynnie w nim rozmawiać.

Dla kogo jest ta książka?

Portugalski w tłumaczeniach. Gramatyka. Cz. 2 to doskonały samouczek dla osób kontynuujących naukę po zakończeniu pierwszej części serii, a także dla tych, którzy chcą udoskonalić swoje posługiwanie się językiem portugalskim na poziomie średnio zaawansowanym i szukają w tym celu nowych, skutecznych materiałów edukacyjnych. Nasz podręcznik może być też uzupełnieniem tradycyjnych kursów językowych, nauki w szkole czy na uczelni wyższej – przyda się zarówno słuchaczom, jak i nauczycielom i wykładowcom (jako urozmaicenie przewidzianych pomocy dydaktycznych). Ponadto nasz podręcznik będzie dobrą pomocą dla tych, którzy w przeszłości uczyli się języka portugalskiego i chcieliby sobie przypomnieć niuanse jego gramatyki.

Struktura podręcznika i metoda nauki

Książka składa się z 36 rozdziałów. Jeden rozdział to zwykle jedno zagadnienie gramatyczne, choć nie zawsze – podział treści uzależniony jest od stopnia złożoności danego tematu i jego powiązań z innymi zagadnieniami. Każdy kolejny rozdział – poza prezentacją nowego tematu – uwzględnia zagadnienia omówione uprzednio.

Twoim zadaniem będzie tłumaczenie zdań, które zbudowane są tak, żebyś mógł uczyć się jednocześnie zarówno gramatyki, jak i przydatnego słownictwa. Na jeden rozdział przypada 36 przykładów: po lewej stronie znajdziesz zdania po polsku, a po prawej – ich portugalskie odpowiedniki. Zakrywając wybraną stronę, możesz w prosty sposób samodzielnie ćwiczyć przekład z polskiego na portugalski lub z portugalskiego na polski i od razu weryfikować jego poprawność. Dobór zdań w każdym z rozdziałów możliwie dokładnie i wyczerpująco obrazuje i pozwala wyćwiczyć omawiane struktury językowe, dzięki czemu lepiej zrozumiesz mechanizmy ich działania. Zaproponowane zdania to naturalnie brzmiące, używane przez Portugalczyków w języku codziennym wypowiedzi, które poza formami regularnymi zawierają także wartościowe wyjątki.

Istotną część każdego rozdziału stanowią umieszczone z brzegu prawej strony wskazówki; znajdziesz tam przystępne objaśnienia gramatyki, przestrogi przed często popełnianymi przez Polaków błędami, uwagi dotyczące wymowy, informacje o kontekstach użycia poszczególnych zwrotów, a także listy przydatnych słów i wyrażen. Jeśli temat jest Ci nieznany, najlepiej zacznij od wskazówek, a następnie przejdź do ćwiczeń. W pozostałych przypadkach z podpowiedzi możesz skorzystać w razie wątpliwości bądź w celu poszerzenia lub utrwalenia przyswojonych już wiadomości.

Kurs audio MP3

Do książki dołączony jest kurs audio do pobrania z naszej strony internetowej (patrz: wskazówka na następnej stronie) z nagraniem wszystkich portugalskich wersji zdań, odczytanych przez rodzimego Portugalczyka. Kurs ten jest niezbędny do nauczenia się poprawnej wymowy i płynności mówienia. Będzie również pomocny w rozwijaniu Twoich kompetencji w zakresie rozumienia ze słuchu. Nagranie będzie Ci towarzyszyć głównie w czasie pracy z podręcznikiem – zdania odsłuchasz przed lub po ich przetłumaczeniu, w zależności od indywidualnych preferencji. Dzięki niemu będziesz mógł jednak oswajać się z brzmieniem języka portugalskiego i poszczególnych konstrukcji gramatycznych również w chwilach, gdy niekoniecznie masz czas, by zajrzeć do podręcznika.

W przyswajaniu języków obcych kluczowa jest systematyczność, więc osiągniesz lepsze wyniki, sięgając po książkę regularnie – nawet jeśli danego dnia nie będziesz mógł poświęcić naucze dużo czasu. Jesteśmy przekonani, że praca z naszym podręcznikiem będzie dla Ciebie rozwijająca, i życzymy Ci radości ze zgłębiania tajemnic portugalskiej gramatyki.

Powodzenia! Boa sorte!

Przemysław Dębowiak
oraz zespół Preston Publishing

UNIDADE 4 FORMAS IMPESSOAIS COM SE



1. W Brazylii mówi się po portugalsku.

.....

2. W naszym kraju pije się dużo herbaty.

.....

3. Czyta się coraz mniej.

.....

4. Ogląda się coraz więcej telewizji.

.....

5. Obserwuje się dziwną tendencję.

.....

6. W Europie zużywa się dużo prądu.

.....

7. Nic nie widać, jest ciemno.

.....

8. W tej restauracji można bardzo dobrze zjeść
(dosł. bardzo dobrze się je).

.....

9. Widać, że jesteście razem szczęśliwi.

.....

10. Nie należy kłamać.

.....

11. Słysać hałas z mieszkania obok.

.....

12. Czuć nieprzyjemny zapach.

.....

13. W Polsce je się coraz więcej ryb.

.....

14. Nie przyjmuje się czeków.

.....

15. Można dojść do innego wniosku.

.....

16. W niektórych krajach na Wielkanoc maluje się jajka.

.....

17. Na tej ulicy traci się dużo czasu w korkach.

.....

18. W naszej kamienicy wynajmowane są mieszkania
(dosł. wynajmuje się mieszkania).

.....



DICAS E CONSELHOS

1. No Brasil fala-se português.

2. No nosso país bebe-se muito chá.

3. Lê-se cada vez menos.

4. Vê-se cada vez mais televisão.

5. Observa-se uma tendência estranha.

6. Na Europa consome-se muita eletricidade.

7. Não se vê nada, está/faz escuro.

8. Neste restaurante come-se muito bem.

9. Nota-se que estão felizes juntos.

10. Não se deve mentir.

11. Ouve-se barulho do apartamento ao lado.

12. Sente-se um cheiro desagradável.

13. Na Polónia come-se cada vez mais peixe.

14. Não se aceitam cheques.

15. Pode-se chegar a outra conclusão.

16. Nalguns países pintam-se ovos na Páscoa.

17. Nesta rua perde-se muito tempo no trânsito.

18. No nosso prédio arrendam-se apartamentos.

Zaimek se współtworzy bezosobowe formy czasownika używane wtedy, gdy mówiący nie zna lub nie chce wspominać o wykonawcy czynności. Czasownik występuje wówczas w:

- 3. os. l. pojedynczej;
- gdy nie ma dopełnienia, np. *Na nossa cidade vive-se bem.* 'W naszym mieście dobrze się żyje.' (m.in. zd. 3, 8, 31);
- gdy dopełnienie jest w l. poj., np. *Insera-se o cartão no multibanco.* 'Wsuwa się kartę do bankomatu.' (m.in. zd. 4, 12, 25);
- 3. os. l. mnogiej – gdy dopełnienie jest w l. mn., np. *No calão usam-se palavras coloquiais.* 'W slangu używa się wyrazów potocznych.' (m.in. zd. 18, 21, 30).

Polski wyraz *widać* można tłumaczyć na dwa sposoby:

- **vê-se** – jeśli określa sytuację, w której da się coś zobaczyć, np. *Vê-se apenas uma nuvem no céu.* 'Na niebie widać tylko jedną chmurę.' (jak w zd. 7);
- **nota-se** – jeśli określa sytuację, w której da się coś zauważyć, np. *Nota-se que estás doente.* 'Widać, że jesteś chory.' (jak w zd. 9, 27).

Inne przydatne bezosobowe formy czasowników z *se to*:

- **ouve-se** 'słyszeć', np. *Ouve-se um som estranho do motor.* 'Słyszeć dziwny dźwięk z silnika.' (jak w zd. 11, 21);
- **sente-se** 'czuć', np. *Sente-se que estão a assar sardinhas.* 'Czuć, że pieką sardynki.' (jak w zd. 12);
- **pode-se** 'można', np. *Nesta rua não se pode estacionar.* 'Na tej ulicy nie można parkować.' (jak w zd. 15, 19, 22);
- **deve-se** 'trzeba, należy, powinno się', np. *Deve-se cuidar do meio ambiente.* 'Trzeba dbać o środowisko.' (jak w zd. 10, 28);
- **sabe-se** 'wiadomo', np. *Já se sabe que não há feridos.* 'Już wiadomo, że nie ma rannych.' (jak w zd. 34).

Niektóre nazwy produktów spożywczych występują w tej samej liczbie zarówno po polsku, jak i po portugalsku. Inne natomiast – wręcz przeciwnie. Porównaj (różnice zaznaczone są w nawiasach):

<i>fruta</i> (l. poj.)	owoce (l. mn.)
<i>legumes</i>	warzywa
<i>lacticínios</i> (l. mn.)	nabiał (l. poj.)
<i>peixe</i> (l. poj.)	ryby (l. mn.)
<i>marisco</i> (l. poj.)	owoce morza (l. mn.)
<i>carne</i>	mięso
<i>carne de aves</i>	drób
<i>carne de porco</i>	wieprzowina
<i>carne de vaca</i>	wołowina
<i>carne de vitela</i>	cielęcina
<i>carne de carneiro</i>	baranina
<i>carne de borrego</i>	jagnięcina
<i>carne de caça</i>	dziczyzna

4. FORMY BEZOSOBOWE Z ZAIMKIEM SE

19.	Tutaj nie można palić.	
20.	Akceptujemy (dosł. przyjmowane są) karty debetowe i kredytowe.	
21.	Ze strychu dochodzą krzyki (dosł. Na strychu słyszeć krzyki).	
22.	Można powiedzieć, że masz rację.	
23.	Śniadanie podaje się od 7.30 do 9.30.	
24.	W naszym mieście buduje się dużo biurowców.	
25.	W grudniu obchodzi się Boże Narodzenie.	
26.	Obecnie kupuje się więcej komputerów niż pięć lat temu.	
27.	Jesteś w ciąży? Nic nie widać.	
28.	Tej formy nie należy tak tłumaczyć.	
29.	Należy ugotować jajka i je obrać.	
30.	Należy umyć ziemniaki i pokroić je w plasterki.	
31.	Nie rozmawia się głośno w środkach komunikacji miejskiej.	
32.	W tej firmie nie zarabia się źle.	
33.	Poszukujemy sprzedawców.	
34.	Nie wiadomo czy (on) przyjdzie, czy nie.	
35.	Tutaj mówi się po angielsku.	
36.	Jak się mówi „cześć” w twoim języku?	



19. Aqui não se pode fumar.

20. Aceitam-se cartões de débito e de crédito.

21. No sótão ouvem-se gritos.

22. Pode-se dizer que tens razão.

23. Serve-se o pequeno-almoço das 7h30 às 9h30.

24. Na nossa cidade constroem-se muitos escritórios.

25. Em dezembro festeja-se o Natal.

26. Atualmente compram-se mais computadores do que há cinco anos.

27. Estás grávida? Não se nota nada.

28. Não se deve traduzir essa forma assim.

29. Cozem-se os ovos e descascam-se.

30. Lavam-se as batatas e cortam-se às/em rodelas.

31. Não se fala em voz alta nos transportes públicos.

32. Não se ganha mal nesta empresa.

33. Procuram-se vendedores.

34. Não se sabe se ele vem ou não.

35. Aqui fala-se inglês.

36. Como se diz "olá" na tua língua?

Porównaj: **Serve-se a sobremesa depois do prato principal.**
'Deser **podaje się** / **podawany jest** po daniu głównym'.

Porównaj: **Em Dubai constroem-se muitos arranha-céus.**
'W Dubaju **buduje się** / **budowanych jest** dużo drapaczy chmur'.

Bezosobowych form czasownika z zaimkiem se często używa się w portugalskich przepisach kulinarnych. To samo można wyrazić przy użyciu form trybu rozkazującego 3. os. l. poj.

Przykłady:

- **Descasca-se a cebola.** 'Należy obrać cebulę.' = **Descasque a cebola.** 'Obierz cebulę.';
- **Assa-se a carne.** 'Należy upiec mięso.' = **Asse a carne.** 'Upiecz mięso.';
- **Cozem-se as batatas.** 'Należy ugotować ziemniaki.' = **Coza as batatas.** 'Ugotuj ziemniaki.';
- **Cortam-se os pepinos.** 'Należy pokroić ogórki.' = **Corte os pepinos.** 'Pokrój ogórki'.

Bezosobowych form czasownika z zaimkiem se często używa się w portugalskich ogłoszeniach; obserwowaliśmy to już w zd. 14 i 20. To samo można wyrazić, używając form 1. os. l. poj. lub l. mn.

Przykłady:

Procuram-se tradutores de alemão.

=
Procuero/Procuramos tradutores de alemão.

'Poszukiwani tłumacze języka niemieckiego.'

=
'Poszukuję/Poszukujemy tłumaczy języka niemieckiego.'

Vende-se apartamento.

=
Vendo/Vendemos apartamento.

'Mieszkanie na sprzedaż.'

=
'Sprzedam/Sprzedamy mieszkanie.'

Arrendam-se quartos.

=
Arrendo/Arrendamos quartos.

'Pokoje na wynajem.'

=
'Wynajmuję/Wynajmujemy pokoje.'

=
'Wynajem pokoi.'

NOWE SŁÓWKA

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

UNIDADE 23 VOZ PASSIVA DE AÇÃO



1. Koty są zawsze czesane przez tatę.

2. Mecz został skomentowany przez naszego znajomego.

3. Sardynki były pieczone przez mojego teścia.

4. Już wcześniej zostałeś przez nich skrytykowany.

5. Ostatnio twoje problemy były przez nią ignorowane.

6. Jej najnowsza książka zostanie wydana przez wydawnictwo PAX.

7. Wszystkie garnitury były szyte przez krawca z Włoch.

8. Ogłoszenie już wcześniej zostało przeczytane przez mieszkańców.

9. Napastnicy zostaną zaprowadzeni do sądu przez policjantów.

10. Te czekoladki są kupowane przez nas wszystkich.

11. Pomarańcza została obrana przez nianię.

12. Odkąd zarabiają więcej, są obserwowani przez służby specjalne.

13. Wykładowcy uniwersyteccy są bardzo poważani.

14. Ciasto zostało zrobione wczoraj.

15. Skarb już wcześniej został odnaleziony w lesie.

16. Ta sprawa zostanie przedyskutowana na forum.

17. João był budzony codziennie o siódmej rano.

18. Odkąd złożyłem skargę, nie jestem/byłem niepokojony telefonami.



1.	Os gatos são penteados sempre pelo pai.
2.	O jogo foi comentado pelo nosso amigo.
3.	As sardinhas eram assadas pelo meu sogro.
4.	Já tínhamos sido criticadas por eles.
5.	Ultimamente os teus problemas têm sido ignorados por ela.
6.	O livro mais recente dela será publicado pela editora PAX.
7.	Todos os fatos eram cosidos por um alfaiate italiano.
8.	O anúncio já tinha sido lido pelos inquilinos.
9.	Os assaltantes serão conduzidos ao tribunal pelos polícias.
10.	Esses chocolates são comprados por todos nós.
11.	A laranja foi descascada pela ama.
12.	Desde que ganham mais, têm sido observados pelos serviços secretos.
13.	Os docentes universitários são muito respeitados.
14.	O bolo foi feito ontem.
15.	O tesouro já tinha sido descoberto na floresta.
16.	Esse assunto será discutido no fórum.
17.	O João era acordado às sete da manhã todos os dias.
18.	Desde que apresentei uma queixa, não tenho sido incomodado com telefonemas.

Zarówno w języku polskim, jak i portugalskim czasowniki przechodnie mogą przyjmować formy strony czynnej (**voz ativa**) oraz biernej (**voz passiva**). Czasowniki przechodnie to takie, które posiadają dopełnienie bliższe – w języku polskim wyrażone biernikiem (kogo? co?), a w języku portugalskim stojące bezpośrednio po czasowniku, bez przyimka.

Stronę bierną wyrażającą czynności budujemy w języku portugalskim za pomocą:

- czasownika posiłkowego *ser* odmienionego w takim samym czasie, w jakim występuje czasownik wyrażający daną czynność w stronie czynnej;
- imiesłowu czasu przeszłego (*particípio passado*), który uzgadnia się pod względem liczby i rodzaju z podmiotem zdania.

Wykonawca czynności znajduje się po imiesłowie i poprzedzony jest przyimkiem *por* ('przez').

Strona bierna służy do przedstawiania przedmiotu czynności jako podmiotu zdania, np.:

voz ativa (strona czynna)	voz passiva (strona bierna)
A Ana cria animais. 'Ana hoduje zwierzęta.'	Os animais são criados pela Ana. 'Zwierzęta są hodowane przez Anę.'
O Carlos pintou um quadro. 'Carlos namalował obraz.'	O quadro foi pintado pelo Carlos. 'Obraz został namalowany przez Carlosa.'
A costureira lia os jornais. 'Krawcowa czytała gazety.'	Os jornais eram lidos pela costureira. 'Gazety były czytane przez krawcową.'
A testemunha já tinha apanhado o ladrão em flagrante. 'Świadek już wcześniej przytapał złodzieja na gorącym uczynku.'	O ladrão já tinha sido apanhado em flagrante pela testemunha. 'Złodziej już wcześniej został przytępiany przez świadka na gorącym uczynku.'
Nos últimos tempos o secretário tem redigido as atas. 'W ostatnim czasie sekretarz redaguje/ redagował protokoły.'	Nos últimos tempos as atas têm sido redigidas pelo secretário. 'W ostatnim czasie protokoły są/były redagowane przez sekretarza.'
A mulher a dias lavará as janelas depois. 'Gospoia umyje okna później.'	As janelas serão lavadas depois pela mulher a dias. 'Okna zostaną umyte później przez gospozię.'

Strona bierna służy również do opisu czynności, których wykonawca jest nieznany lub nieistotny dla treści zdania. Wyrażając taką czynność w stronie czynnej, w języku portugalskim używa się bezosobowych form czasownika: w 3. os. l. mn. lub z zaimkiem *se* w l. poj. lub l. mn. (w zależności od liczby, w jakiej występuje dopełnienie czasownika, por. rozdz. 4).

W języku polskim czynności, o wykonawcach których nie wspominamy, wyraża się również w stronie biernej, a w stronie czynnej odpowiadają im często bezosobowe formy czasownika, np.:

voz ativa	voz passiva
Roubaram o manuscrito ontem à noite. ' Skradziono rękopis wczoraj wieczorem.'	O manuscrito foi roubado ontem à noite. 'Rękopis został skradziony wczoraj wieczorem.'
Antigamente as cartas escreviam-se à mão. 'Dawniej listy pisano się odręcznie.'	Antigamente as cartas eram escritas à mão. 'Dawniej listy były pisane odręcznie.'

23. STRONA BIERNA: CZYNNOŚCI

19.	Dokumenty zostaną wydrukowane przez bibliotekarkę.	
20.	Nasze zaproszenie nie zostało przyjęte.	
21.	Światła były zapalane zawsze o ósmej wieczorem.	
22.	Pańskie zamówienie zostanie panu dostarczone jutro koło południa.	
23.	Ta grupa studentów już wcześniej została zwolniona z czesnego.	
24.	Odkąd upadł rząd, wielu polityków jest aresztowanych.	
25.	Pranie już wcześniej zostało wysuszone na słońcu.	
26.	Kot został uratowany przez strażaków.	
27.	Więźniarka była wypuszczana w każdy czwartek.	
28.	Kandydat opozycji został wybrany już w pierwszej turze wyborów.	
29.	Pożary były gaszone bardzo szybko i skutecznie.	
30.	Mój kot został zabity przez psa sąsiadów.	
31.	Umowa dwustronna może zostać zawieszona.	
32.	Przemowa jest wygłaszana przez radnego.	
33.	Jak to jest zazwyczaj wyrażane w języku migowym?	
34.	Pańskie kolano zostanie zoperowane przez doktora Teixeira.	
35.	Wszyscy przestępcy zostaną ukarani.	
36.	Marcos właśnie został zwolniony z pracy.	



Jak już wiesz, niektóre czasowniki portugalskie mają nieregularne imiesłowowy czasu przeszłego (*participio pasado*). Istnieją jednak czasowniki, które posiadają dwa takie imiesłowowe: regularny i nieregularny. Oto lista najważniejszych czasowników o podwójnych imiesłowach:

bezokolicznik	imiesłów czasu przeszłego	
	regularny (<i>ter</i> + ...)	nieregularny (<i>ser/estar</i> + ...)
<i>aceitar</i> 'przyjmować'	<i>aceitado</i>	<i>aceite</i>
<i>acender</i> 'zapalać'	<i>acendido</i>	<i>aceso</i>
<i>eleger</i> 'wybierać'	<i>elegido</i>	<i>eleito</i>
<i>entregar</i> 'dostarczać'	<i>entregado</i>	<i>entregue</i>
<i>expressar</i> 'wyrażać'	<i>expressado</i>	<i>expreso</i>
<i>exprimir</i> 'wrażać'	<i>exprimido</i>	<i>expreso</i>
<i>extinguir</i> 'gasić'	<i>extinguido</i>	<i>extinto</i>
<i>imprimir</i> 'drukować'	<i>imprimido</i>	<i>impreso</i>
<i>isentar</i> 'zwalniać'	<i>isentado</i>	<i>isento</i>
<i>matar</i> 'zabijać'	<i>matado</i>	<i>morto</i>
<i>morrer</i> 'umierać'	<i>morrido</i>	<i>morto</i>
<i>prender</i> 'tapać, aresztować'	<i>prendido</i>	<i>preso</i>
<i>romper</i> 'tamać, rwać, drzeć'	<i>rompido</i>	<i>roto</i>
<i>salvar</i> 'ratować'	<i>salvado</i>	<i>salvo</i>
<i>secar</i> 'suszyć'	<i>secado</i>	<i>seco</i>
<i>soltar</i> 'puszczać, uwalniać'	<i>soltado</i>	<i>solto</i>
<i>suspender</i> 'wieszać'	<i>suspendido</i>	<i>suspenso</i>
<i>torcer</i> 'wykręcać, wyginać'	<i>torcido</i>	<i>torto</i>

Imiesłowowe regularne służą do tworzenia czasów złożonych z czasownikiem posiłkowym *ter*, a nieregularnych używa się w stronie biernej (o stronie biernej z czasownikiem *estar* będzie mowa w kolejnym rozdziale). Np.:

voz ativa	voz passiva
Os caçadores matam os javalis. 'Myśliwi zabijają dziki.'	Os javalis são mortos pelos caçadores. 'Dziki są zabijane przez myśliwych.'
Os caçadores mataram três javalis. 'Myśliwi zabili trzy dziki.'	Três javalis foram mortos pelos caçadores. 'Trzy dziki zostały zabite przez myśliwych.'
Os caçadores têm matado muitos javalis. 'Myśliwi ostatnio zabijają dużo dzików.'	Muitos javalis têm sido mortos pelos caçadores. 'Dużo dzików ostatnio jest zabijanych przez myśliwych.'

Zwróć uwagę na wynikające z powyższej tabeli relacje pomiędzy portugalskimi czasami i polskimi aspektami:

	język portugalski	język polski
strona czynna	- cz. teraźniejszy: lava	a. niedokonany: myje, mył
	- cz. przeszły niedokonany: lavava	
	- cz. przeszły dokonany: lavou	a. dokonany: umył
	- cz. zaprzeczony: tinha lavado	
strona bierna	- cz. teraźniejszy: é lavado	a. niedokonany, być: jest myty, był myty
	- cz. przeszły niedokonany: era lavado	
	- cz. przeszły dokonany: foi lavado	a. dokonany, zostać: został umyty
	- cz. zaprzeczony: tinha sido lavado	

Czasowniki wchodzące w skład peryfraz również mogą występować w stronie biernej, np.:

está a lavar → *está a ser lavado*
costuma lavar → *costuma ser lavado*
vai lavar → *vai ser lavado*
há de lavar → *há de ser lavado*
acaba de lavar → *acaba de ser lavado*.

19. Os documentos serão impressos pela bibliotecária.

20. O nosso convite não foi aceite.

21. As luzes eram acesas sempre às oito da tarde.

22. A sua encomenda ser-lhe-á entregue amanhã por volta do meio-dia.

23. Este grupo de alunos já tinha sido isento de propinas.

24. Desde que o governo caiu, muitos políticos têm sido presos.

25. A roupa lavada já tinha sido seca ao sol.

26. O gato foi salvo pelos bombeiros.

27. A prisioneira era solta às quintas-feiras.

28. O candidato da oposição foi eleito logo na primeira volta das eleições.

29. Os incêndios eram extintos muito depressa e com êxito.

30. O meu gato foi morto pelo cão dos vizinhos.

31. O acordo bilateral pode ser suspenso.

32. O discurso está a ser pronunciado por um vereador.

33. Como é que isso costuma ser expreso na língua gestual?

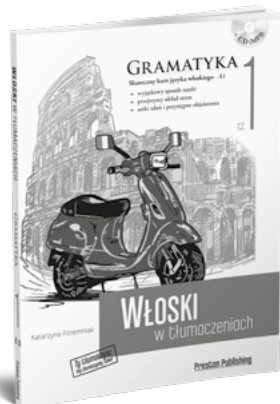
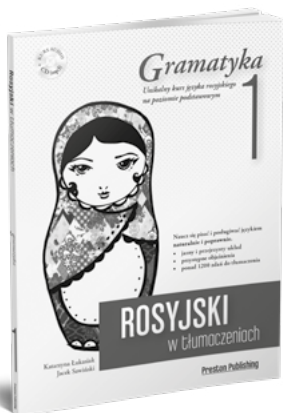
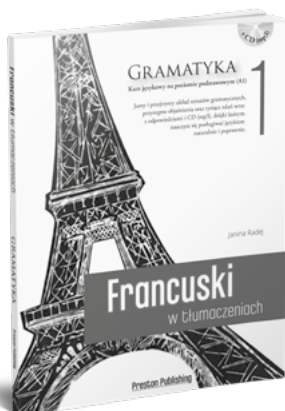
34. O seu joelho vai ser operado pelo doutor Teixeira.

35. Todos os criminosos hão de ser punidos.

36. O Marcos acaba de ser despedido.

Sprawdź!

Wyjątkowe podręczniki, które pozwolą Ci szybko i z łatwością opanować języki obce.



Preston Publishing
www.prestonpublishing.pl

PORTUGALSKI²

W TŁUMACZENIACH

Chcesz skutecznie opanować język portugalski i przełamać obawy przed mówieniem? Swobodnie komunikować się w sytuacjach życia codziennego z zachowaniem poprawności językowej? Jeżeli tak, podręcznik, który właśnie trzymasz w rękach, jest doskonałym wyborem!



- **Czytelnie i wyczerpująco wyjaśniona teoria** pomoże Ci szybko zrozumieć zasady gramatyki języka portugalskiego.
- **Setki zdań i wyrażen przydatnych na co dzień**, opracowanych według zagadnień gramatycznych, ułatwią Ci zapamiętanie konstrukcji zdaniowych i słownictwa.
- **Komentarze dotyczące często popełnianych błędów** pomogą Ci zacząć posługiwać się językiem poprawnie i naturalnie.
- **3-godzinny kurs audio do pobrania** pomoże Ci ćwiczyć wymowę oraz umiejętność mówienia i konstruowania zdań.
- **Jasny, nowatorski i przystępny układ stron** zmotywuje Cię do codziennej nauki.

Wymarzony podręcznik dla młodzieży i dorosłych, dla uczniów i samouków oraz wszystkich, którzy chcą sprawdzić swoje umiejętności językowe na poziomie średnio zaawansowanym (B1-B2).

Jedyne takie książki na rynku!



KSIAŻKA
DOSTĘPNA
TEŻ JAKO
E-BOOK



Serie książek „w tłumaczeniach” do nauki innych języków w wersji drukowanej i elektronicznej zamówisz na stronie www.prestonpublishing.pl.

Preston Publishing
www.prestonpublishing.pl

POLUB
NAS

